
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:14

Svenska kyrkans roll som traditionsbärare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:83 där det föreslås att en utredning ska tillsättas med uppgift att i samverkan med berörda aktörer på central och lokal nivå aktivt kan verka för att skolavslutningar bibehålls där det finns en tradition av detta. I motionen föreslås också att Svenska kyrkan på lokal nivå ska arbeta för att samverka och underlätta för föräldrarna skolavslutningar i kyrkan som ett komplement till de sekulära avslutningarna.

Utskottet menar att Svenska kyrkan inte äger frågan om skolavslutningar. Vidare att insatser redan är genomförda på den nationella nivån till stöd och inspiration för medarbetare i församlingarna och deras möten med människor i skolans miljö. Utskottet föreslår därför att motionen avslås i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:83, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:83, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2014: 83 av Aron Emilsson, Svenska kyrkans roll som traditionsbärare

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan i samverkan med berörda aktörer på central och lokal nivå aktivt kan verka för att kyrkliga skolavslutningar bibehålls där det finns en tradition av detta.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan på lokal nivå arbetar för att samverka och underlätta för föräldrarna skolavslutningar i kyrkan som ett komplement till de sekulära avslutningarna.

Bakgrund

Den svenska skollagen från 2011 skiljer på begreppen undervisning och utbildning. Undervisning handlar om lärarledda aktiviteter i klassrummet, medan utbildning är ett vidare begrepp som även rymmer den övriga skolverksamheten till exempel skolavslutning.

I skolor med offentlig (kommunal) huvudman får ingen del, vare sig utbildning eller undervisning, ha konfessionella inslag. I fristående skolor ska undervisningen också vara ickekonfessionell medan utbildningen i övrigt får ha en konfessionell inriktning. Det är dock frivilligt för eleverna att delta i de konfessionella inslagen. Skolverket menar att skolan får besöka en kyrka, moské, synagoga eller någon annan religiös lokal om det sker inom ramen för religionsundervisningen. Religiösa

högtider ingår i grundskolans undervisning, liksom traditioner med koppling till kyrkoåret.

Skolavslutningar eller andra samlingar är ett ansvar för respektive rektor och ska utformas så att tonvikten ligger på traditioner, högtidlighet och den gemensamma samvaron. Bön, välsignelse eller trosbekännelse ska däremot inte förekomma. En viktig förutsättning är att samlingarna utformas så att alla elever kan delta.

Den gemensamma samvaron lyfts också fram i rapporten *Ett öppet rum för alla*. Svenska kyrkans redovisning till regeringen angående de kyrkoantikvariska frågorna inför kontrollstationen, där det kyrkliga kulturarvet beskrivs som ett rum öppet för alla. En delaktighet i kulturarvet som handlar om att alla som bor i Sverige har rätt till den historia som tidigare generationer har skapat. En rätt som också omfattar dem som nyligen anlänt. Kyrkan kännetecknas av att den är världsvid och universell något som ger särskilda förutsättningar för gemenskap och integration i Sverige.

I augusti 2014 meddelade regeringen att de har för avsikt att lägga förslag om tydliggörande av skollagen. Förslaget innebär att det blir tillåtet för skolorna att ha avslutningar i kyrkan och det blir till exempel tillåtet att sjunga psalmer. Eleverna får dock inte känna sig tvingade att delta aktivt i inslag med konfessionell prägel, de bör inte uppmanas att aktivt delta i bön och trosbekännelse och den typen av inslag bör inte förekomma. Vidare ska eleverna kunna avstå från att delta i hela den aktivitet där det konfessionella inslaget ingår. Förslaget väntas mynna ut i en proposition under hösten.

FN:s barnkonvention

Skollagen är inte det enda styrdokument som skolor och kyrkor har att ta hänsyn till. FN:s konvention om barnets rättigheter, antagen av FN 1989, slår fast att barnet har vissa obestridliga politiska, medborgerliga, sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter. Sverige var ett av de första länderna som ratificerade konventionen. Staten, men också samhället i sin helhet – skola, myndigheter, ideella organisationer – har ett ansvar för att barnets rättigheter tillgodoses och främjas. I artikel 14 fastslås att barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet ska respekteras. I samma artikel kan man också läsa om respekt för ”vårdnadshavarens rättigheter och skyldigheter att på ett sätt som är förenligt med barnets fortlöpande utveckling ge barnet ledning då den utövar sin rätt”.

Sveriges Kristna Råd och material

Svenska kyrkans arbete med skolfrågor sker i ekumenisk anda genom Sveriges Kristna Råd (SKR) via programmet Kyrka – Skola. I ansvaret för kyrkornas gemensamma skolarbete ligger bland annat uppgiften att föra dialogen med Skolverket. SKR har också tagit fram ett grundutbildningsmaterial för skolkyrkoarbetet, *Den blomstertid nu kommer* (2007). Materialet vill inspirera kyrkornas medarbetare att möta människor i skolans miljö och ge redskap för reflektion och ekumeniska samtal om förhållningssätt i skolan. Under 2010 följdes studiematerialet upp av *Den blomstertid nu kommer ... fördjupande texter*, en antologi med texter som på olika sätt reflekterar över mötet kyrka – skola.

Till 2011 års kyrkomöte inkom en motion 2011:26 om skolavslutningar i kyrkan. Kyrkomötet biföll motionärens förslag och uppdrog till kyrkostyrelsen att komma med ett diskussionsunderlag eller likvärdigt material när det gäller skolavslutningar i kyrkan. Kyrkostyrelsens uppdrag resulterade i *Svenska kyrkan och skolavslutningar*

Många möten skola och kyrka

Idag finns omkring 3 500 kyrkor som ägs och förvaltas av Svenska kyrkan, ett kulturarv som tillhör alla. Förutom kyrkorna finns begravningsplatser och föremål som tillsammans med innehållet i verksamheten bildar det kyrkliga kulturarvet. Kyrkans rum är i allra högsta grad ett levande rum. Här firas regelbunden gudstjänst och här äger viktiga händelser i människors liv rum. Arkitektur och föremål rymmer kyrkans historia och utgör ett konkret sammanhang där berättelser tolkas, förstås och delas av vår tids människor. *Pedagogiskt arbete i kyrkorummet* (PIK) är ett utvecklingsarbete som syftar till att reflektera, dela erfarenheter och fördjupa sig i den pedagogiska dimensionen (med inriktning på metod) i mötet mellan människa och kyrkans rum.

Det finns många exempel på församlingar som inbjuder till program och samlingar som utgår från läroplanerna för förskola och skola. Ett exempel är Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012 då skolklasser inbjöds till *Gläntan*, en installation i Uppsala domkyrka med syfte att lyfta fram kyrkorummet som en resurs för barnets andliga utveckling. Under en vecka tog församlingen emot 24 skolklasser. Ett annat exempel på mer kontinuerlig verksamhet är Domkyrkoförsamlingen i Lund som erbjuder pedagogiska program allt från *Kyrksafari* bland djur och jättar för förskolebarn till *Så byggdes katedralen* för gymnasieelever. En verksamhet som tusentals barn passerar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:83.
--

Utskottet delar motionärernas syn att skolavslutningar i kyrkan är ett värdefullt möte mellan barn, unga, deras föräldrar, lärare och församling. För dessa möten behöver skola och församling finna bra samarbetsformer.

Den 1 juli 2011 trädde en ny skollag i kraft. Den tillåter inte några konfessionella inslag i den kommunala skolans undervisning och utbildning. Kyrkolivsutskottet vet dock att en revidering och ett förtydligande av skollagen från 2011 pågår.

Kyrkolivsutskottet konstaterar också att avslutningar eller andra samlingar som skolan har i första hand är ett ansvar som vilar på respektive rektor. Frågan om skolavslutningar har behandlats under tidigare kyrkomöten och material till stöd för personal i församlingarna och deras möte med skolan är framtaget.

Utskottet menar att Svenska kyrkan inte äger frågan om skolavslutningar samt att insatser redan är genomförda på den nationella nivån till stöd och inspiration för medarbetare i församlingarna och deras möten människor i skolans miljö. Utskottet föreslår därför att motionen avslås i sin helhet.

Uppsala den 26 september 2014

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Sofia Rosenquist, Niklas Grahns, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Lars-Erik Edlund, Elisabeth Rydström, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Jan Sahlin, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Niklas Larsson, Margareta Larsson, Runar Filper, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Jan-Olof Johansson och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.